

## Franckesche Stiftungen zu Halle

### Salomonis, Regum hominumque, peccati labe laborantium, sapientissimi, Proverbia & Ecclesiastes

Breithaupt, Joachim Just

Magdeburgi, 1717

VD18 11104074

Pars Secunda: Comprehendens V. Capite Sententiarum, A Cap. XXV. Usque Ad  
XXX. Quae Omnino Etiam Salomonis sunt; verum ita, ut collectae fuerint ab  
Hiskiae, Regis Iudae, viris.

---

#### Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle ([studienzentrum@francke-halle.de](mailto:studienzentrum@francke-halle.de))

#### Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle ([studienzentrum@francke-halle.de](mailto:studienzentrum@francke-halle.de))

[urn:nbn:de:gbv:ha33-1-216270](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:ha33-1-216270)

32. Hæc cùm vidi oculis, animo simul omnia obibam<sup>b</sup>:  
 Et discens, oculos animumque huc sæpe retorſi.  
 33. Ergò age, non nullus, formos; non nulla ſoporis  
 Furta, admitte lubens; non otia nulla quieti  
 Exhibeant palmæ, duplicato in mutua nexu!  
 34. Aſt, venit, heus! tibi adest defectus<sup>c</sup>: ut acre viator  
 Carpit iter; qualisq̃ue heros clypeo, inſtat egeſtas.

## TRACTATIONIS SPECIA- LIORIS PARS SECUNDA:

COMPREHENDENS V. CAPITA SENTENTIARUM,

A CAP. XXV. USQUE AD XXX. QUÆ OMNINÒ ETIAM SALO-  
 MONIS ſunt; verùm ita, ut collectæ fuerint ab HISKIÆ,  
 Regis Judæ, viris.

### CAPUT VIGESIMUM QUINTUM.

*Nemo, per ſe, omnia. 1. Dei eſt, tanquam Patris, occultare: hominum,  
 tanquam infantium, indagare. Rex tamen, imitatur Dominum, arcanis  
 ſuis. Quò magis neceſſe, ut ſervi injuſti amoveantur, nec quiſquam af-  
 fecerit ſumma officia. 2.--7. Finem conſiderans, tum parcè utetur litibus,  
 tum ſecreta reticebit ſanctiſſimè. 8, 9, 10. Sapienter dicta, & facta;  
 ſive, ad demonſtrandum; ſive, ad redarguendum; ſive, ad expediendum:*

X 2

acce-

(b) XXII, 17. - (c) VI, 9, 10, 11. e. XII, 11. XIX, 24. CATONIS dictum  
 hic commendat GEIERUS: *Stulti multum ſapientibus profunt, quia  
 eorum exemplo diſcunt ſapere: prudentes verò nihil conferunt ſtultis, quia  
 bi illorum rectè facta non animadvertunt, nec monita admittunt. conf.  
 XXI, 11.*



acceptissima sunt. 11, 12, 13. Vana gloriatio, irrita. 14. Heroem non flectit sermo, nisi mansuetus & mollis. 15. Nimum, vertitur in vitium. Familiaritas, contemium parit. 16, 17. Testis falsus, in se & altero tollit charitatis sensum. 18. Hominem malum, spes sua tandem cruciat. 19. Marori non medetur cantilena. 20. Benefacta, reconciliationem adjuvantia, compensantur à Deo. 21, 22. Nullo modo prabenda suspicionis ansa. 23. Discordia domestica, fugienda. 24. Famæ bonum, quò peregrinius, eò carius. 25. Miserationem nihil meretur magis, quàm conditio iusti, oppressi coram impio. 26. Beneficiis Dei, naturalibus & spiritualibus, non abutendum; sed utendum, theoreticè & practicè, ad DEI gloriam. 27. Prodigus verborum, urbs perrupta. 28.

**I**psius hæc etiam Salomonis <sup>d</sup> dicta supersunt:  
 Quæ congefferunt huc, in loca certa, ministri  
 Ezechiae <sup>e</sup>, regis <sup>f</sup> Judæ, pendentis ab illo;  
 Insignes pietate viri.

2. Rem, verbaque sacra <sup>f</sup>,  
 Occultare; Deus statuit, dignum esse stupendâ  
 Majestate suâ <sup>f</sup>: verum, explorare & latebras  
 Verborum, atque rei; decus, & laus inclyta regum.
3. Cor regum, patet uni Oculo; summa, ima, videnti.  
 Antè, polorum apices numeris conscendere; & antè,  
 Indagare soli, dabitur, dimensa profunda:  
 Quàm regnatorum, liceat, penetrare recessus <sup>h</sup>.

4. Aufer

#### PARALLELISMUS CAPITIS XXV.

- (d) Conf. I, 1. X, ante v. 1. x. (e) Conf. Matth. I, 9, 10. (f) conf. inf. 6. VIII, 15. r. (f) XIII, 5. XIV, 15. Eccl. I, 8. 10. (f) LXX. Gloria Dei abscondit sermonem. De quo sensu vid. ATHANASIUS infrà ad Eccles. VII, 23, 24. (g) XVIII, 17. (h) conf. 2. XXI, 1. Psalm. LXIV. 7. 1



4. Aufer <sup>i</sup> ab argento sordes <sup>k</sup>; splendore placebit  
Artifici, vasis pretiosi forma, decora:
5. Principis à facie pravum si quemque repellas;  
Tunc ejus solium justis firmabitur ausis <sup>l</sup>:
6. Tu tamen haud rapies tibi, nec jactabis honorem  
Coram terrarum domino <sup>m</sup>! neque stabis <sup>n</sup> in aulâ,  
Magnorumque <sup>o</sup> loco; nisi eò sis ritè vocatus.
7. Quid fatius? dicantne, eja huc ascende! minores  
Desere! num mavis, ipso spectante dynastâ <sup>p</sup>,  
Qui facilis dedit ora tuis, de sede moveri <sup>q</sup>?
8. Nec te præcipites in jurgia <sup>r</sup>: prospice finem!  
Nam quid ages tandem <sup>s</sup>, si te turpaverit alter
9. Opprobriis <sup>t</sup>? Sine felle, tuâ defungere causâ <sup>u</sup>  
Cum socio: arcanumque hujus tu detege nulli <sup>v</sup>.
10. Hic tibi ni caveas; quisquis te audiverit, ausit  
Arguere infidum, meliusque avertere nomen <sup>x</sup>:  
Quod frustra repetes. Nam mens, sibi conscia recti,  
Quà licet, haud lædit spectati dextra favoris  
Pacta, & amicitiae vinclum <sup>y</sup>.

X 3

II. Vox

(i) hic notat, separare: sed VIII, 7. XV, 28. loqui, meditari. (l) sup. i. f.  
(k) XVII, 3. XXVI, 23. (l) XVI, 3. k. (m) XXII, 29. (n) XVIII, 16.  
(o) VIII, 6. (p) XXIX, 23. Luc. XIV, 9. (q) III, 30. 2. sec. (r) XXIII,  
18. p. (s) VIII, 7. (t) XVIII, 17. XXII, 23. Matth. V, 25. (u) XI, 13. g.  
(x) X, 18. s. Eccl. IX, 6. (y) LXX. & Vulgatus.



II.

Vox edita iusto

Tempore z, quæq; volat rerum super ordine, tanquam  
Alatis invec̃ta rotis a; sese omnibus offert,  
Argenti in patinis rident velut aurea mala.

12. Non aliter; si quid Sophiæ cultoris b in aurem,  
Obsequio promptam, cadit objurgantis c ab ore;  
Hinc utrique aderunt laudes d: ceu tortile, collo  
Candidiori, aurum decus est e; atque, Indica sicut,  
In capite & membris, pulchrè ornamenta refulgent.

13. Quale, nivis f frigus, messis sub sidere; tales  
Legatus g fidus referet, mittentibus ipsum b,  
Delicias: domino is spiramina viva reducit.

14. En, nubes, ventusque! nec his fallacibus umbris  
Succedit pluviæ quidquam: sub imagine tantâ  
Sistitur, ingenti solvens promissor k hiatu  
Indignum pretium l.

15.

Mulcetur m principis n ira o,

Manfuetum inveniens: præduraque discutit ossa 7  
Lingua, soni atque rei insinuans se mollibus r auris.  
Sermonem, haud mitem placidumque, haud accipit  
heros.

16. Mel-

(z) XV, 23. (a) XX, 26. (b) IX, 8. z. (c) I, 23. p. (d) XXIV,  
25, 26. [e] XI, 22. [f] XXVI, 1. [g] XIII, 17. [h] X, 26. XXII, 21.  
[i] XVII, 16. [k] VIII, 4. XX, 14. [l] XI, 18. [m] I, 10. u. [n] VI, 7.  
[o] XVI, 14. XX, 2. [p] XV, 18. c. [q] XVII, 22. [r] IV, 3. XV, 1. u.



16. Mella tibi obtingent; sensu, vel mente, vel unâ  
 Actibus externis, capienda: cape ergò, resecto  
 Quod satis esse potest; nimio ne obtusior usu  
 Torpescat stomachus, satiatusque evomat ista.
17. Legis habe exemplum: nisi pes<sup>a</sup> in dulcis amici  
 Limine rare scat tuus; abs te abducet amorem  
 Ille, tui inde satur.
18. De alio, mendacia testans<sup>b</sup>:  
 Malleus, & mucro<sup>c</sup>, nec non peracuta sagitta.
19. Dentis ut infracti, plantæ<sup>d</sup> & titubantis, acerba  
 Sunt mala: spem<sup>e</sup> geminam scelerati<sup>f</sup> hora anxia<sup>g</sup>  
 sentit.
20. Carmina qui cordi cantat suavissima amaro<sup>h</sup>:

Hy-

(s) XXIV, 13, 14. Eccles. VII, 14. HIERONYMUS, in b. l. Dulcedinem invenisti celestis intellectus: quæ spiritualium patrum officio, quasi prudentissimarum apium tibi labore ministratur. Vide ergò, ne in eâ plus sapere appetas, quàm oportet sapere: ne, dum summa intelligere ultra vires quæris, etiam, quæ intellexeras, amittas. (t) XXIII, 8. o. XXX, 7. (u) inf. 19. a. IV, 27. y. Sanctissimè GEIERUS: Libentiùs sis frequentiusque cum Deo tuo ac tecum, quàm cum aliis; orando scilicet, meditando, te ipsum examinando. &c. (x) XVIII, 24. e. (y) VI, 19. z. (z) XII, 18. XXVI, 22. XXX, 14. ATHANASIUS, Apolog. ad Constantium. Qui lapide feritur, querit medicum: ictus autem ex calumnia, gravius, quàm lapides, feriunt. Est enim calumnia clava, & gladius, & jaculum acutum; ut dixit Salomo. Sed his veritas mederi potest: quæ ubi negligitur, vulnera accepta acerbiora sunt. Neque aliunde causam traxit ista per omnes Ecclesias turbatio. (a) sup. 17, 11. (b) III, 5. l. XIV, 26. (c) II, 22. g. (d) XI, 8. t. (e) XV, 13, 15. XVII, 22. XXXI, 6, Eccl. III, 4. VII, 3. 5.



- Hybernis idem, stridente Aquilone, diebus  
 Abjiciat vestes; nitróque infundat acetum.  
 Cor macerant curæ: vermes *f* ita pallia, ligna.  
 21. Te qui odiis exercet; ei, cùm cessat edendi  
 Copia, jejuno properes alimenta ciborum  
 Sufficere, & latices sitienti ferre salubres<sup>g</sup>.  
 22. Quo factó, ut prunis<sup>b</sup> cumulatis vertice vivo<sup>i</sup>;  
 Invitum subiges, revocare in pristina mentem:  
 Atque JEHOVA tibi certissima præmia reddet<sup>k</sup>.  
 23. Missus Hyperboreis Boreas<sup>l</sup> si spirat ab oris,  
 Parturiet pluviam: vultûs, infensa tuentes<sup>m</sup>,  
 Subdola lingua parit.  
 24. Teneat te, pace fruentem,  
 Culminis angellus; modò non sis pallidus iisdem

Sub

(f) LXX. & Vulgatus. (g) XIII, 20. (h) VI, 28. (i) X, 6. XI, 26. XVI, 7. Rom. XII, 20. 2. Reg. VI, 22. TERTULLIANUS, ad Scapulum. Disciplinâ jubemur, diligere inimicos quoque, & orare pro eis, qui nos persequuntur: ut hæc sit perfecta & propria bonitas nostra, non communis. Amicos enim diligere, omnium est: inimicos autem, solorum Christianorum. AUGUSTINUS, de Doctr. Christ. l. III, c. 16. Hic nullo dubitante, beneficentiam præcipit. Sed quod sequitur. hoc enim faciens, carbones ignis congeres super caput ejus: malevolentia facinus putetur juberi. Ne igitur dubitaveris, figuratè dictum. Et quum possit dupliciter interpretari, uno modo ad nocendum, altero ad præstandum; ad beneficentiam te potius charitas revocet; ut intelligas, carbones ignis esse urentes pœnitentie gemitus, quibus superbia sanatur ejus, qui dolet, se inimicum fuisse hominis, à quo ejus miseria subvenitur. (k) XIII, 2. 21. XIX, 17. (l) Cant. IV, 16. (m) XXIV, 24. k.



- Sub trabibus, sibi quas rixis malè vindicat uxor<sup>n</sup>:  
 Quamvis jure illas, thalamo sociatus, haberes.
25. Sicut aquis gelidis reparatur spiritus æger:  
 Longinquâ è terrâ bibitur sic fama benigna<sup>o</sup>.
26. Fons <sup>p</sup> disturbatus, privataque vena fluento  
 Limpidiore; vir est sanctus <sup>q</sup>, cui parcere nescit  
 Impius, in lapsum vergenti <sup>r</sup>.
27. Mentio mellis  
 Hoc simul edoceat: licet obsint dulcia quævis,  
 Plus æquo si quis comedat<sup>r</sup>; tamen obvia ab alto  
 Gloria non tenuis, si investigetur eorum  
 Gloria, quam nexu *Natura & Gratia* signant<sup>r</sup>.
28. Rimarum plenus, qui hac illac perfluit, impos  
 Flamini ipse sui<sup>n</sup>; meritò, urbs dirupta<sup>x</sup>, vocatur,  
 Quam nudam nullo murus munimine claudit.

## CAPUT VIGESIMUM SEXTUM.

*Honor, haud consentaneus insipienti. 1. Maledictio, insontem non ferit. 2. Stulto, debetur castigatio; responsio, vel nulla, vel coarguens: nulla certè functio gravior. 3.--6. Ut eum non decet gloria; sic etiam is dicto [Biblico, vel alio] sapiente, non tam utitur, quàm abutitur. 7, 8, 9. Quò quis major, eò impensior huic cura sui officii est. 10. Inconstans; canis. 11. Arrogans, stulto deterior. 12. Pigritia proprietates sunt: timiditas & tarditas, cum tedio & arrogantia. 13.--16. Lites fugiendæ, ut canis rabidus.*

Y

(n) XVII, 1. XIX, 15. XXI, 9. (o) sup. 13. XV, 30. (p), V 16. c. (q) IX, 9.  
 (r) XXIV, 11. XXVIII, 12. Eccl. IX, 15. (s) sup. 16. Eccl. I, 16. (t) conf.  
 sup. 2. XXIV, 13, 14. (u) XXIX, 11. (x) III, 5.



*du. Atque, ut immanis est malitia, si quis, se furiosum assumulans, invasit alterum; ita non minor; si quis fraudem, à se intentatam, interpretatur jocum. 17, 18, 19. Litium causa & occasio, abolenda. Autor earum, ipse sibi obest. 20, 21. Obrectatoris blanditiis, nihil molestius. Impius, quàm benigna loquitur, tam maligna machinatur; futura mox manifesta. 22.--26. Ut litium, ita & insidiarum autor, sibi ipsi pericula accersit. 27. Quos lingua afflixit, odium persequitur: cujus impetus sub blanditiis exseritur vehementissimè. 28.*

**N**ix fugit æstatem; messi adversatur & imber:  
Dementi, nocet omnis honos<sup>z</sup>.

2. Per inane vagari  
Passer amat, non certa petens: nec hirundo volatum<sup>a</sup>

Persequitur; quum radat iter, nidumque revifat<sup>z</sup>.  
Vox neque dira<sup>b</sup> virum tangit, meliora merentem<sup>b</sup>;  
Quin revolat prius, unde venit.

3. Rudis, aspera flagra  
Poscit, equus; frenumque, asinus: sed mentis egeni,  
4. In dorso baculum<sup>c</sup>. Non responsabis<sup>d</sup>, ut errat

Infi-

#### PARALLELISMUS CAPITIS XXVI.

(y) XXV, 13. XXXI, 21. (2) *conf.* 8. IV, 9. XIII, 18. XIX, 10. XXVII, 18.  
(a) VI, 5. 26. XXVII, 8. (b) XXVII, 14. (b) I, 11. xult. (c) X, 13.  
XIX, 29. (d) I, 28. t. XXIII, 9. (d) XV, 1. u. XVI, 1. e. XXIX, 19. Eccl.  
III, 7. AMBROSIIUS, in Pf. XLIII. Noli respondere insipienti ad insipientiam ejus. Esto sicut homo mutus & tacens, & quasi non audiens verba insultantium & obloquentium: non, quo respondere nequeas; sed, quo respondere non debeas. Omni enim rei tempus: tempus tacendi, & tempus loquendi. *conf.* 1. Tim. VI, 20, 2. Tim. II, 16.



- Insipiens<sup>e</sup>; ne & tu spectâre simillimus isti<sup>f</sup>:
5. Respondebis<sup>d</sup> ita, ut, promptissima vincula tendas  
Stulti stultitiæ; sibi ne videatur acutus<sup>g</sup>.
6. Nil per eum mittas: pedibus nisi te truncare,  
Et potare velis violatæ nuncia causæ<sup>b</sup>.
7. A claudo, in choream, videas si crura<sup>i</sup> levata:  
Talis, in ore hominum stupidorum<sup>k</sup>, pulchra loque-  
la<sup>l</sup> est.
8. Quis ligat<sup>m</sup> in fundâ lapidem<sup>n</sup>? non ergò decebit,  
Imbelli huic generi splendorem, fortibus aptum,
9. Credere. Dixi equidem; idque iterò: sententia docta<sup>o</sup>.  
Ore perit fatuo; nec tantum vana putatur,  
Verum etiam petulanter obest; velut ebrius<sup>p</sup> hamum,  
Seu spinam, manibus tollens, se affligit habendo.
10. Vir magnus, sua cuncta suo moderamine format<sup>q</sup>:  
Imprudentem adhibens, simul & conducit inertes.
11. Ut canis ad vomitum<sup>r</sup>: stolidus<sup>r</sup> sic, prava re-  
forbens,

Ad delira<sup>r</sup> redit<sup>s</sup>.

Y 2

12. Vi-

(e) I, 22. &c. Eccl. II, 14. (f) III, 15. VIII, 11. (g) III, 7. p. (h) Op-  
pos. XXV, 13. (i) Cant. V, 15. (k) conf. 1. 9. XVII, 7. (l) inf. 9. I, 1. 6.  
XVII, 7. (m) VII, 20. (n) XI, 1. XX, 10, 23. (o) sup. 7. (p) XX, 1.  
(q) VIII, 23. f. (q) XVII, 9. m. XXIII, 8. o. (r) V, 23. m. XXVII, 22.  
2. Petr. II, 22. AUGUSTINUS, in Ps. LXXXIII. Quid rursus converteris,  
ad vomitum tuum? si canis, hoc faciens, horret oculis tuis; tu quid eris  
oculis DEI? (s) XVII, 9.



12. Vidisti, in parte virorum,  
Se qui oculis propriis sapientem judicat ipsum?  
Plus tibi de insano, quàm de hoc, sperare licebit.  
13. Hei mihi! ait deses; pardum via detinet acrem:  
Trux leo<sup>t</sup> desævit nunquam isthæc compita circum<sup>u</sup>!  
14. In strato huc illuc se versat inutile pondus:  
Non secus, ac fertur stridenti in cardine<sup>x</sup> porta.  
15. Quando manum condit cereali in vase; gravatur  
Segnis<sup>y</sup>, ad os tardam sine fulcro accire retrorsum.  
16. Respicit ignavus se semper<sup>y</sup>, & omnibus unum  
Præfert<sup>y</sup>; septem<sup>z</sup> ipsis, responsa docentibus<sup>a</sup> æqua<sup>a</sup>.  
17. Prætereuntem aliquem lis<sup>a</sup>, non sua, corripit æstu,  
Accensum<sup>b</sup> subitò: rabidum quo more molossum

Auri-

(t) 5. g. 16. conf. III, 7. o. XVIII, 13. b. XXX, 12. HIERON. confert cum Job. IX, 41. (t) XXIX, 20. (t) XIX, 12. u. (u) XXII, 13. (x) XIII, 4. 17. XXV, 13. (y) VI, 9, 10. XX, 13. Ad vers. 14. & 15. Hieronymus. Multi, cum verbum exhortationis audiunt, causantur de Diabolo, dicentes; velle quidem se viam justitiæ inire, sed impediri à Satanâ, ne hanc perficere possint. Sicq; hujusmodi excusationis sermonibus semper in lætio sui corporis, sicut ostium in cardine, vertuntur; & modo exire ad operandum, modo ad quiescendum redire proponentes, in suis jacere pravitatibus nunquam desistunt. Per manum, operatio: per os verò loquutio designatur. Pigro labor est, ad os suum manum suam porrigere: quia desidiosus quisque predicator non vult hoc operari, quod docet. Manum quippe ad os porrigere; est, voci predicationis opera concordare. Conf. ejusdem epist. ad Nepotianum de vita clericorum. (y) sup. 5. 12. III, 5, 6, 7. p. XIV, 16. (z) inf. 25. VI, 13. XXIV, 16. (a) XI, 22. i. XVIII, 13. XXIV, 26. (a) XI, 22. XXXI, 18. (a) III, 30. z sec. (b) XIV, 16. XVII, 14. XVIII, 6. 19. XX, 2, 3.



18. Auribus apprehendit. Pariter, furialibus armis  
 Ut se animans, laqueos flammantes, atque sagittas<sup>c</sup>,  
 Atque aliud lethi genus, ejaculatur; apertos  
 Insultûs deinceps, furiosi nomine, purgat:  
 19. Sic malus, excrucians variâ vi ac fraude sodalem,  
 Addit: nōne equidem per lusum<sup>d</sup> talia feci?  
 20. Ecce! focum extinguit sylvæ defectus<sup>e</sup> alentis;  
 Si delator<sup>f</sup> abest<sup>e</sup>, contentio<sup>g</sup> magna filebit.  
 21. Ut carbo, ad prunas<sup>h</sup>; ligna ut referuntur ad ignem:  
 Unusquisque ita se, rixas qui inflammat<sup>i</sup>, adurit  
 Consumitque simul.  
 22. Quasi blandimenta<sup>j</sup>, susurros<sup>k</sup>  
 Infidiosi ineunt: sed, viscera in alta dolore,  
 Ferri instar, penetrat mendax injuria, sævo<sup>l</sup>.  
 23. Argenti spumis<sup>m</sup> lucem vilissima testa  
 Induit: insignit cor pravum ardentia labra.  
 24. His alium se fingit<sup>n</sup> homo, qui mente profundâ  
 25. Fixum odium miscere dolis<sup>n</sup> conatur. amores  
 Voce suâ totus cūm<sup>o</sup> is spirat, credulus illi<sup>p</sup>  
 Ne sis: namque, animo septena<sup>q</sup> tremenda<sup>r</sup> recondit.

Y 3

26. Fraus

(c) VII, 23. XXV, 18. (d) XIV, 13. a. XXIX, 9. (e) I, 4. b. (f) XII, 10.  
 (f) conf. 22. XVI, 28. XVII, 14. XVIII, 8. XXII, 10. (g) sup. 17. a. (h) VI,  
 28. p. (i) XXI, 9. o. (k) conf. 20. (l) XVIII, 8. eadem sententia. (m) XXV,  
 4. (n) XI, 1. 18. XII, 5. 20. 22. (o) II, 10. h. (p) XIV, 15. e. Eccl. VII, 22.  
 (q) sup. 16. z. (r) VI, 16. XI, 1. 20. XII, 22.



26. Fraus, tegit invidiam<sup>1</sup>: mox se, fallacia, prodet  
Conventu<sup>2</sup> in medio.

27. Foveam<sup>3</sup> qui fodit, in ipsam  
Ipse ruet<sup>4</sup>. lapidem<sup>5</sup> grandem in sublime volutans,  
Inde relapsurum, metuet sibi.

28. Lingua dolosa<sup>6</sup>,  
Quos temerè attrivit, nullo dignatur amore<sup>7</sup>:  
Acriùs impellet<sup>8</sup>, mollita<sup>9</sup> per ora, labantes.

### CAPUT VIGESIMUM SEPTIMUM.

De futuris haud gloriandum, 1. Laudatio sui ipsius, sordet, 2. Iracundia hominis temerarii, molestissima. Invidia autem, malum majus, truculento furore, & indignatione effusa. 3, 4. Amor, estimandus: non, è jucundis signis; sed, ex officiis necessariis. 5, 6. Fames, ut naturalis, sic spiritalis, coquus optimus. 7. Migratio, periculosa. 8. Fidelis amici consilium, preferendum proprio: & ille, consanguineo. 9, 10. Pietas in parentes, utiliùs se non exserit, quàm studio vera sapientie. 11. Calliditas innoxia, haud negligenda. 12. Quicquid temerarium in charitate, vitium. 13. Adulatio, invisa & suspecta bonis. 14. Conjugii discordia, ut tempestas insuperabilis, praevidenda & fugienda. 15, 16. Vir virum acuit. 17. Custodia fidelis, nunquam ingloria. 18. Charitas vera, sui similem parit: nec non hypocritica. 19. Visio, externa atque interna, [nisi vero fidei exercitio ordinatior sit reddita, Joh. XV, 17. 1. Joh. III, 6.] appetitu laborat insatiabili. 20. Laudatio, tentatio. 21. Dementia multorum, inemendabilis. 22. Impensa debetur cura sustentando pecori: impensior, hominibus beandis, 23. - 27.

Cra-

(s) X, 12. y, 18. r. (t) XXVIII, 4, 5. (v) V, 14. (u) XXVIII, 10. (u) XI, 8. u. XVI, 27. Eccles. X, 8. (x) sup. 8. XI, 1. d. (y) VI, 17. VIII, 13. X, 18. 32. XII, 19. 22. 27. XVII, 4. (z) IX, 8. (a) XIV, 32. (b) V, 3. VI, 24, VII, 21, 22, 23. conf. XV, 1. u. XIX, 19. q.



**C**Rastina<sup>c</sup> nulla dies tibi sit tam certa, futurum  
Ut quidquam memores jactantior<sup>d</sup>: usque la-  
tebit,

Postera quam sortem lux sit paritura sub axe<sup>e</sup>.

2. Laudibus exornet<sup>f</sup> te alius; non, spiritus oris  
Ipse tui: externus<sup>g</sup>; sed non, tua labra<sup>b</sup>: sed, hostis.
3. Est sua tum moles saxo<sup>b</sup>; tum pondus, arenæ:  
Me multò gravius premit iracundia<sup>i</sup> stulti<sup>k</sup>.
4. Quàm crudele<sup>l</sup>, furor<sup>m</sup>! quantusque agit impetus iram!  
Livorem<sup>m</sup> contra, heroùm quis stabit, atrocem?
5. Alterius vitium clarus qui sermo refellit<sup>o</sup>,  
Præstiterit; quàm, qui erranti malè parcit amico,
6. Occultusque & mutus amor. Nam, vulnera<sup>p</sup> amicus  
Fida

#### PARALLELISMUS CAPITIS XXVII.

(c) III, 28. (d) XX, 14. XXV, 14. Jac. IV, 13, 14. (e) Eccl. II, 22, 23.  
(f) conf. 14, 21. XXIII, 25. AUGUSTINUS, in Johann. tract. 58. *Homini præceptum est: Non te laudet os tuum, sed laudet te os proximi! Periculosum est enim, sibi placere, cui cavendum est superbire. Ille autem [Christus] qui super omnia est, quantumcunque se laudet, non se extollit excelsus; nec potest rectè dici arrogans Deus. Nobis namque expedit, Eum nōsse, non Illi: nec Eum quisque cognoscit, si non se indicet Ipse, Qui novit. Si ergò, non Se laudando, quasi arrogantiam vitare voluerit; nobis sapientiam denegabit.* (g) V, 10, 16. (h) V, 3. g med. (h) XI, 1. d.  
(i) XII, 16. f. (k) I, 7. q. (l) V, 9. q. (m) VI, 34. z. (n) XIV, 30. c.  
(o) I, 23. p. (p) XX, 30. k. AMBROSIUS, Offic. I. I. c. 34. *Benevolentia facit, ut amici vulnera utilia magis, quàm voluntaria inimici oscula sint.* AUGUSTINUS, contra litt. Petiliani c. 103. *Emendabit, inquit David Ps. 141. me justus in misericordiâ, & arguet me: oleum autem peccatoris*



Fida 7 infligit amans: verum, multa oscula 7 figit,  
Mater ut imprudens, ita saepe inimicus & osor.

7. Disce simul, quantum discedat abusus ab usu!  
En! saturata 7 anima audebit contemnere mella,  
Et calcare favum 7, suavissima & optima dona:  
Contra, ubi sana fames 7 stimulo est; huic esca &  
amara,  
Iratum stomachum placans, dulcescit abunde.
8. Sicut avis 7, nidos incerta reliquit; at istam  
Mox tenet accipiter, pedibusque eviscerat uncis:  
Vir sic instabilis concredita limina mutat,  
Despiciensque suam sedem, in diversa vagatur 2.
9. Un-

*non impinguabit caput meum. Quid planius? quid apertius? Malim, inquit, me misericordiae oblatione sanari, quam blandam adulationem, tanquam mihi caput ungatur, decipi atque perverti. Sub aliis verbis ipsa sententia est: Meliora sunt vulnera amici, quam voluntaria oscula inimici. (q) XXV, 13. conf. XX, 30. XXVIII, 23. Ps. CXXI, 5. (r) XXIV, 26. (s) XXVI, 24, 25. (t) XIX, 23. XXV, 16, 17. XXX, 9. conf. Eccles. VI, 2, 3. (u) V, 3. g. (x) Spiritualis maxime: Matth. V, 6. CHRYSOSTOMUS, ad pop. Antioch. hom. II. Anima saturata favis illudit: animae autem egenti etiam amara dulcia videntur. Et certe quid favis dulcius & melle? sed non jucundam, inquit, non esurienti: quid vero amarum injucundius? sed dulcia sunt in pauperie constitutis. Quod autem pauperes cum necessitate & esurie ad cibum veniant; divites vero eum non expectent, hoc omne manifestum est: unde legitimam & sinceram voluptatem non capiunt. Nec in cibis tantum, sed & in potu idem accidere, videre licet: & sicut illic esuries, supra escarum naturam, voluptatem inducit: sic & hic sitis jucundissimum potum facere consuevit, etiamsi pura sit aqua, quae bibatur. (y) VI, 5. XXVI, 2. (z) XXV, 6. Eccl. X, 4.*



9. Unguentum exhilarat<sup>a</sup>, nec non suffitus odore<sup>b</sup>,  
Cor infirmi hominis: simili dulcedine<sup>c</sup> vincit,  
Consilii<sup>d</sup> proprii ductum, sincerior usus
10. Fortis amicitiae<sup>e</sup>. Tuus est qui, & patris, amicus<sup>f</sup>;  
Dignus honos sit semper ei: tu desere neutrum!  
Nec verò cupias, germani sanguinis ædes  
Visere, tanquam hospes, rebus dum hærebis in arctis<sup>g</sup>:  
Juxtà habitans quivis, præsens, præ fratre remoto,  
Juverit.
11. Esto igitur sapiens, charissime fili<sup>h</sup>!  
Fac, in corde meo de te perfecta redundet  
Lætitiā; ut regeram<sup>i</sup>, nolit quod criminis autor.
12. Callidus, abscondit sese, cūm prævidet atra  
Nubila: transibunt rudiores; multaque captos  
Persequitur<sup>j</sup>.
13. Rape quæque viro, rape strenuus illi  
Indumenta, vadem qui se transcripserit ipsum:  
Proque peregrino spondentem, pignora posce<sup>k</sup>!
14. Ante diem surgens, prægrandi ut laude<sup>l</sup>, faventem,  
Primus ad astra vehat; maledicta<sup>m</sup> inferre putatur,

Z

Et

(a) inf. 16. V, 3. b post. Eccl. VII, 1. IX, 8. X, 1. (b) VII, 17. (c) XVI, 21.  
(d) I, 25. q. (e) XVII, 17. d. e. (f) I, 27. r. (g) I, 8. r. Eadem XV,  
20. f. (h) I, 28. t. Ps. CXIX, 42. (i) XVII, 26. e. XXII, 3. eadem.  
(k) Eadem XX, 16. (l) conf. 2. 21. (m) XXVI, 2. conf. XXIX, 5. HIE-  
RONYMUS infert hinc, comm. in Lament. Jerem. c. I. Unde sper-







- Turpia, corde malo: recto, indagantur honesta <sup>b</sup>.
22. Contusus fuerit stultus, quasi in ære cavato;  
In medio rerum, pilum quas fregit olentes:  
Non tamen ex ipso dementia nota recedet <sup>c</sup>.
23. Nec tibi cura ovium fuerit postrema, sed imam <sup>d</sup>  
Da gregibus; pastumque sciens <sup>e</sup>, & singula ad unum <sup>f</sup>
24. Corpora. non omnes ubertas <sup>f</sup> durat in annos.  
Perpetua an <sup>g</sup> floret per secula cuncta <sup>b</sup> corona?
25. Jam fcenum apparet; virides jam gramina latè  
Explicuere sinûs: legiturque è montibus herba <sup>i</sup>.
26. Vestitum tibi dat, niveo de vellere, coetus  
Agnorum: est ruris, multâ mercede domandi,  
Atque acquirendi, pretium in venalibus hœdis.
27. Caprarum ex auctis gregibus te copia nutrit  
Lactis, opima fluens: eademque penatibus <sup>k</sup> escam <sup>l</sup>  
Sufficit alma tuis omnem, victumque puellis <sup>m</sup>.  
Pasce ergo pecudes! hominum at præcordia pri-  
mum!

## CAPUT VIGESIMUM OCTAVUM.

*Mala conscientia, mille terrores: bona, leones mille. 1. Principes diruuntur  
provinciarum vitiis; durant, earundem pietate & virtutibus. 2. Pauper  
Z 2 oppres-*

- (b) Vulgatus. (c) V, 23. m. XXVI, u. (d) XII, 10. XIV, 10. o. (e) XXII,  
17. XXIII, 1. 12. XXIV, 32. (f) XV, 6. (g) XXIV, u. (h) XIII, u. Eccl.  
I, 4. (i) XIX, 1, 2. (k) XIV, u. (l) XXIII, 2. (m) XXX, 8. XXXI, 5.  
(m) XXX, 8. XXXI, 5.



oppressor, communis fur. 3. Malitia est, laudare malos: bonorum signum hâc in parte, dissensus. Illi, inepti ad iudicandum: contra hi, ad dijudicanda omnia idonei. 4, 5. Egenus integer, prestantior divite maligno. 6. Filii intelligentis specimen, leges servare: exlex, parentum dedecus. 7. Usura, querit possessorem benignum. 8. Cultus Dei hypocriticus, detestabilis. 9. Integri, semper victores. 10. Pauperis sapientia defecata, arrogantiam opulenti discutit. 11. Bonorum victoria, commune ornamentum; malorum, calamitas. 12. Inficiationem, ira sequitur: confessionem piam, gratia. Contra duritiem atque exitium medicina, timor religiosus, haud dimittendus. 13, 14. Herus impius, & imperitus; immisericors: misericors, longævus. 15, 16. Homicida, minime sustentandus. Ut hominem integrè animatum salus sequitur: ita perversum, pœna. 17, 18. Terra, laboranti satisfacit; agri, frumento; animi & corpusculi, virtutibus: [HIERONYMUS in h. l.] vacanti, respondet vacuitas à victu. 19. Quò plus fidelitatis, eò plus benedictionis vera: fortuna præoccupata, culpa non sine pœnâ. 20. Tanta mentis corruptio, prosopolepsia; ut nec vilitatis præmii habeatur ratio. 21. Avarus, egestatem, dum fugit, attrahit. 22. Eventus, arguentem præfert blandienti. 23. Injuriam, parentibus illatam, dissimulans, perdit se ipsum maxime. 24. Fiducia in se ipso, infert rixam ac pericula: fiducia in Deo, benedictionem parit & liberationem. 25, 26. Eleemosyna, obstat defectui: benedictioni, avaritia. 27. Impiis prævalentibus, nox reipublicæ ingruit communis: pereuntibus, emergunt justi cum novâ luce. 28.

**E**N! fugiunt, necdum propior vis ulla minatur,  
Impius n, & mala gens: manet imperterritus in-  
sons o;

Ut leo p confidit q, sancti virtute suâ stant n.

2. Prin-

#### PARALLELISMUS CAPITIS XXVIII.

(n) inf. 12. II, 22. g. Ad Enallag. distrib. conf. I, 20. XIV, 1. (o) inf. 12. qui sint justi, vid. II, 20. c. IX, 9. a. (p) XIX, 12. u. (q) inf. 25, 26. III, 5. l. CHRYSOSTOMUS, in c. VII, Matth. hom. 25. Fugit impius, nemine persequente. Hujusmodi quippe homines etiam umbras tremunt, etiam



2. Principibus<sup>r</sup> regio, dissensu aut funere, multis,  
Non aliam ob causam quatitur, quàm propter iniqua:  
Quisque hominum<sup>s</sup>, ratione utens, ac conscius<sup>t</sup> æqui,  
Sic demum precibus regum producit<sup>v</sup> habenas.
3. Cum prætor<sup>u</sup> surrexit inops<sup>x</sup>, violentus & angit<sup>y</sup>  
Afflictos humiles: nocet hic, pluvialis ut arvis  
Tempestas; qualis fata læta, boumque labores  
Diluit, unde solum vix ulla alimenta ministrat.
4. Legem<sup>z</sup> averfantes<sup>a</sup>, celebrabunt facta potentis  
Injusti: sed enim, juris qui sacra tuentur<sup>b</sup>,  
Contentent<sup>c</sup> adversus eos. quod nôsse, juvabit.
5. Lumine iudicii<sup>d</sup> sincero casta, virorum

Z 3

Impia

*amicos suspectos habent, hostes, servos, conscios, ignaros: atque, ante supplicium illud futurum, hinc jam sibi tormenta etiam multiplicant. Idem, in Ps. CXI. Vitium, etiamsi ad ipsa sceptrâ ascenderit, & juxta eos steterit, quorum capita sunt cincta diademate, est omnium abjectissimum, & maximè formidolosum; & simile est alicui strepitui ac tumultui, & mari insanienti, etiam si sit maximâ stipatum potentiâ: quemadmodum virtus contrâ. Nam licet ad extremam redacta sit inopiam, & sit in ipso carcere; est regibus splendidior, & magnâ fruitur securitate, & sedet in portu nullis agitato fluctibus; non modò nihil patiens ab improbis, sed vel ipso silentio potens ulcisci improbos, & de improbitate extremas pœnas exigens. Quid enim miserius hominẽ esse potest, qui vivit in scelere? &c. (r) VIII, 10. t. (s) conf. inf. 12. 28. (s) cognitione & scientiâ experimentalì. s. I, 4. b. XIV, 10. o. (t) XXV, 5. Eccl. VII, 15. VIII, 12. (u) inf. 21. VI, 34. a. XX, 24. r. (x) X, 4. g. (y) inf. 16. b. XIV, 31. g. conf. XXX, 22. (z) 7. I, 8. s. (a) II, 13. q. Ps. CXIX, 53. (b) conf. 7. XIX, 16. (c) inf. 25. XV, 18. XXIX, 22. (d) sup. 2. s. I, 3. f.*



- Impia<sup>d</sup> corda, errant: dignoscent<sup>e</sup> omnia<sup>e</sup> rectè,  
 Quærentes<sup>f</sup> JOVAM; sua si commenta fugabunt.
6. Virtutis qui se facili fert tramite<sup>f</sup>, egenus<sup>g</sup>,  
 Est adeò felix; ut, tantam sorte salutem  
 Attigerit nunquam, quisquis se torfit<sup>h</sup> in artem  
 Gressibus huc illuc, quamvis opulentus hic esset.
7. Gnatus, ubi ad normam<sup>i</sup> custos rigidusque satelles<sup>k</sup>  
 Perstiterit; mentis maturus acumine pollet<sup>l</sup>:  
 Sin avidas secum nebulonum inglorius aluos<sup>m</sup>  
 Pascere<sup>n</sup> amat, viduat famâ potiore parentem.
8. Sæpe quis usurâ mordaci<sup>o</sup> ac quæstibus auxit  
 Divitias<sup>p</sup>: verùm, temerè is collegit<sup>q</sup> acervos,  
 Dextera quos melior disperget egentibus orbis<sup>r</sup>.
9. Aurem avertit<sup>s</sup> homo, renuens haurire tenenda<sup>t</sup>:  
 Immemor, extorris quàm sit coelo ipse vicissim  
 Cum votis precibusque suis<sup>u</sup>.
10. Immane barathrum<sup>x</sup>  
 Se trahit in proprium<sup>y</sup>, rectos<sup>z</sup> quicunque, viarum

In

(d) IV, 4. e. (e) sup. 2. I, 4. b. XXVII, 19. XXIX, 17. Eccles. VIII, 5. (e)  
 Math. VII, 22. 1. Cor. II, 14, 15. 1. Job. II, 2. (f) II, 4. f. (f) 6. 18.  
 I, 12. 2. (g) sup. 3. Idem XIX, 1. (h) inf. 18. II, 14. 5. 15. 1. X, 9. 29.  
 XI, 3. 20. XVIII, 23. XIX, 1. XXI, 8. (i) sup. 4. 2. (k) 4. b. II, 8. u. o.  
 VI, 23. (l) I, 4. b. VIII, 9. i. (m) XXIII, 20. (n) XIII, 20. f. (o)  
 XXIII, 32. 2. (p) I, 13. b. (q) XIII, u. 22. (r) XIII, 22. m. conf. Eccl.  
 II, 26. (s) XVII, 28. XXI, 13. eadem. (t) sup. 7. i. (u) XV, 8. p. (x)  
 XXVI, 27. (y) 14. 18. XI, 5. q. 8. u. (z) II, 7. b.



- In mala, pellexit <sup>a</sup>: firmâ integritate <sup>b</sup> valentes,  
 Hæredes <sup>c</sup> tanquam veri, bona quæque <sup>d</sup> capeissent.
- II. Divitis <sup>e</sup> ante oculos, nemo est sapientior ipso <sup>f</sup>:  
 Indigus <sup>g</sup> at prudens <sup>h</sup>, hunc, ceu pietate minorem,  
 Scrutatur <sup>i</sup> penitus.
12. Decus <sup>k</sup>, & res publica, lætis  
 Auspiciis florent, ubicunque exultat <sup>l</sup> Honestas,  
 Et justi <sup>m</sup> capita alta ferunt: quando evehit audax  
 Impietas <sup>n</sup> comites, miser <sup>o</sup> exploratur in antris <sup>p</sup>.
13. Occultans <sup>q</sup> peccata <sup>r</sup>, luet; neque flore fruetur:  
 Gratia dat veniam fasso, qui prava relinquit <sup>s</sup>.
14. Fausta <sup>t</sup> manent hominem, sanctæ formidinis <sup>u</sup> igni  
 Assuetum assiduo <sup>v</sup>: cordis pia semina, duro

Sensu

(a) V, 19, 20. 23. n. [b] 6. 18. I, 12. 2. [c] III, 35. b. [d] III, 2. i. [e] X, 15. b. [f] III, 7. p. [g] inf. 20. 27. conf. XIV, 29. y. 31. [h] sup. 7. l. [i] XVIII, 17. [k] IV, 9. t. XXIII, 24, 25. [l] XI, 10. conf. XXIX, 2. [m] sup. 1. o. [n] sup. 1. n. [o] conf. sup. 2. [p] conf. inf. 28. II, 4. XX, 27. b. [q] X, 12. y. [r] XII, 13. t. [s] Eccl. V, 5. Job. I, 9. [t] III, 13. u. med. 18. 35. [u] I, 7. p. 27. r. post. [x] V, 19. BERNHARDUS, in Cant. serm. LIV. Beatus homo, qui semper est pavidus. Time ergo, quum arriserit gratia: time, quum abierit: time, cum denuo revertetur. Et hoc est, semper pavidum esse. Succedant vicissim sibi in animo tres isti timores: secundum quos gratia, vel adesse dignatur; vel, offensa recedere, seu, iterum placata redire, sentietur. Sc. CHRYSOSTOMUS, de Verbis Esa. Vidi Dominum, hom. III. In mundanis ac forensibus judiciis, post accusationem & criminum confessionem restat mors: caterum, apud divinum tribunal, post accusationem & confessionem criminum, datur corona. Oppos. timor serv. XXIX, 25.



- Sensu oppressa<sup>y</sup>, premit præceps in pessima lapsus<sup>z</sup>.
15. Pauperis imperium populi quum fortè maligno<sup>a</sup>  
 Obtigerit, dominans<sup>b</sup> sævâ ille cupidine fertur  
 In tenues timidosque: leo<sup>c</sup> ut commotus<sup>c</sup>, & ursus<sup>d</sup>  
 Insultans; sua quos rabies instigat edendi.
16. Quòd si dux<sup>e</sup> terræ diversa pericula rerum<sup>f</sup>  
 Ignorat<sup>f</sup>: nec erit tali clementia ritè  
 Nota, sed innumeris<sup>g</sup> violentia plena rapinis<sup>h</sup>.  
 Osor<sup>i</sup> avaritiæ<sup>k</sup>, lucro<sup>k</sup> sibi, proferet ævum<sup>l</sup>.
17. Sanguinis effusi causâ tremefactus<sup>m</sup> Adamus,  
 Haud sustentatur; licet ad specus avolet Orci<sup>n</sup>.
18. Integer<sup>o</sup> ingrediens, servabitur. omnia tentans  
 Compita distortis plantis<sup>p</sup>, labetur<sup>q</sup> in uno.
19. Arvorum domitor, saturi sat panis habebit<sup>r</sup>:  
 Sectatus vacuos, sat paupertatis<sup>s</sup> habebit<sup>t</sup>.
20. Vir, bona vera<sup>u</sup> sequens, horum ubertate<sup>x</sup> beatur<sup>y</sup>.  
 Ad ditescendum<sup>z</sup> properans<sup>z</sup>, ad castra nocentum

Trans-

(y) XXIX, 1. Ps. XCV, 8. (z) sup. 10. y. inf. 18. (a) II, 22. g. (b) VI, 7. x. (c) sup. 1. p. (c) V, 11. n. (d) XVII, 12. (e) VIII, 6. z. (f) inf. 22. X, 23. d. XI, 12. d. e. conf. IV, 18. VI, 32. x. (g) XIV, 29. (h) sup. 3. y. Eccl. IV, 1. (i) VIII, 36. e. (k) I, 19. g. post. (l) III, 2. i. (m) XIV, 31. g. Eccl. IV, 1. y. (n) I, 12. a. (o) sup. 6. 10. I, 12. z. (p) sup. 6. h. (q) sup. 10. y. 14. z. (r) Eadem XII, 11. (s) VI, 11. e. (t) I, 31. z. prius. (u) XII, 17. 19. 22. (x) sup. 16. g. (y) X, 6. m. post. (z) XXI, 17. o. tert. (z) conf. 22. XIII, 11. XIX, 2. o. Matth. VI, 23. 1. Tim. VI, 19.



- Transfugit, imprudens: tum verò non erit insons<sup>a</sup>.
21. Turpe, tribunali: facies agnoscere, contra<sup>b</sup>  
Judicis officium; nec non, ob commoda victus<sup>c</sup>  
Fas verti atque nefas ab eo, cui robur agendi<sup>d</sup>.
22. Haud bonus ille oculo<sup>e</sup>, cursu festinus anhelos<sup>f</sup>  
Qui conquirat opes<sup>g</sup>: malus est, neque novit, egestas<sup>h</sup>  
Quàm subitis alis veniens<sup>i</sup> occurrat avaro.
23. Castigans socium monitis<sup>k</sup>, mox inde favorem  
Majorem inveniet<sup>l</sup>; quàm, qui modò præpete lingua  
Blandula verba dedit<sup>m</sup>.
24. Si quisquam perditus<sup>n</sup>, iste  
Ante alios damnandus erit; matrémve, patrémve  
Qui spolians<sup>o</sup>, inquit: facta est injuria nulla.
25. Irrequietam animam dilatans amplius æquo<sup>p</sup>,  
Ulteriùs tendit sine fine; ac jurgia miscet<sup>q</sup>:  
Confusus DOMINO<sup>r</sup>, pinguescet<sup>s</sup> rore benigni
26. Ætheris. infanum fiducia vana tenebit,  
Corde suo fretum<sup>t</sup>: dux, quem sapientia cautam

Aa

Edo-

(a) VI, 29. r. (b) Dictum XXIV, 23. conf. XVIII, 5. a prius. (c) XVII, 1. k.  
(d) sup. 3. u. XXX, 1. r. (e) conf. inf. 27. XXIII, 6. k. oppos. XXII, 9.  
(f) conf. 20. z. Eccl. V, 1. (g) I, 13. b. (h) conf. 16. f. carens peritiâ. Eccl.  
I, 15. (i) X, 24. d. (k) I, 23. p. Res eadem XX, 30. XXVII, 6. (l) III,  
4. k. (m) II, 16. y. (n) VI, 32. y. (o) X, 1. z. XIX, 26. conf. Matth. XV,  
5. 6. (p) XVI, 5. XXI, 4. (q) 4. 16. XIII, 10. q. (r) III, 5. l. (s) XI,  
25. q. (t) III, 5. m. 7. p.



- Edocet ire viam <sup>u</sup>, casu eripietur <sup>x</sup> ab omni.
27. Dans inopi <sup>y</sup>, est dives, positis in fœnore nummis <sup>z</sup>;  
Nec notus defectus ei: sua lumina retrò <sup>a</sup>  
A misero avertens, maledictis <sup>b</sup> auctus <sup>c</sup>, egebit.
28. Dum pravi <sup>d</sup> sese attollunt <sup>e</sup>, genus omnes <sup>f</sup> dolentum  
Per latebras humilis sternit pavor <sup>g</sup>: attamen, illis  
Ablatis, surgit magno gens aurea coetu <sup>b</sup>.

### CAPUT VIGESIMUM NONUM.

*Ex admonitionis graduum neglectu contrahit perniciem obduratio. 1. Subditorum letitia, aut tristitia, testatur de principibus, bonis vel malis. 2. Intemperans, perdit omnia: amans sapientia, parentum gaudium. 3. Judex justus, salutem affert regioni: donorum cupidus, calamitates. 4. Blanditia, fallaces. 5. In peccato, laqueus: in virtute, gloria. Verè huic deditus, affectu omni discit curare miseros: quam notitiam pratermittit malus. 6, 7. Mala concitantur à malis, sedantur à bonis. 8. Mens stolidi, intrastabilis. 9. Integrum, persequuntur feroces; prosequuntur recti. 10. Taciturnus, loquace sapientior. 11. Qualis princeps, tales servi. 12.*

(u) I, 12, z. (x) XI, 21, i. (y) sup. 3, x. (z) XIII, 22, m. XIX, 17. (a) sup. 22, conf. XXII, 9. (b) III, 33. (c) sup. 16, g. & 20. CYPRIANUS, de Opere & Eleemosynis. Vereris & metuis, ne, si operari plurimum cœperis, patrimonio tuo largâ operatione finito, ad penuriam fortè redigaris. Esto in hac parte intrepidus, esto securus: finire non potest, unde in usus Christi impenditur, unde opus cœleste celebratur. Nec hoc tibi de meo spondeo; sed, de sanctarum Scripturarum fide, & divina pollicitationis autoritate promitto. Loquitur per Salomonem Spiritus S. & dicit: Qui dat pauperibus, nunquam egebit; qui autem avertit oculum suum, in magnâ penuriâ erit: ostendens, misericordes atque operantes egere non posse; magis parcos & steriles ad inopiam postmodum devenire. (d) II, 22, g. (e) Eadem sup. 12. (f) sup. 2, s prius. & 12. (g) XXII, 3. XXVII, 12. Cant. II, 14. (h) XI, 10, XXIX, 2, 16.



vi. 12. *Lux naturæ, una omnibus.* 13. *Thronus stabilitur misericordiâ.*  
14. *Juventus, sibi relicta, auget multitudinem deplorandorum; casti-*  
*gata, acquirit sapientiam, redditq; fructum ac voluptatem.* 15, 16, 17. *Mi-*  
*seria populi ejus maxima, quem reddit ferociorem defectus institutionis,*  
*ad illuminandum necessarie.* 18. *Durus servus, durè habendus.* 19. *Ser-*  
*mo præceptum, signum pessimum.* 20. *Servus, à puero educandus haud mol-*  
*liter.* 21. *Ut ira rixam, sic furor peccata, auget. Animus superbus,*  
*non extollit; verùm humilis.* 22, 23. *Participatio, nefas, morte di-*  
*gnum.* 24. *Timoris status, illaqueat magis magisq;: fiducia in DEO, liberat.*  
25. *Fortuna, pendet à solo DEO.* 26. *Boni malos, maliq; bonos detestan-*  
*tur.* 27.

**V**ir, quem multa senum feriunt: prudentia dicta,  
Sed durus<sup>k</sup> cervice; citò frangetur: & omnis  
Tum medicina aberit<sup>l</sup>.

2. Numero glifcente bonorum,  
Lætatur populus<sup>m</sup>: gemitus dat corde profundos,  
Imperitante malo<sup>n</sup>.

3. Vir, amans<sup>o</sup> sapientis<sup>o</sup> honores,  
Gaudia conciliat genitori<sup>o</sup>: pascere<sup>o</sup> scorta<sup>r</sup>  
Si mavult, disperdit<sup>r</sup> opes.

4. Dum judicat orbem  
Rex, terram stabilit: turbat, qui dona ferenda

Aa 2

Re-

PARALLELISMUS CAPITIS XXIX.

(i) *inf.* 4, 13, 22, I, 2. c. III, 11. t. (k) XXVIII, 14. (l) I, 27. VI, 15. (l) *inf.* 16. u. (m) *conf.* XI, 10. XXVIII, 12. 15. 28. (n) *ibid.* (o) IV, 6, 7, 8. XVI, 16. (o) *inf.* 8. i *post.* (p) XV, 30. f. XXVII, 11. *eadem.* (q) X, 21. z. XXIII, 20. XXVIII, 7. n. (r) VI, 24. k. (s) VIII, 15. r. (s) I, 32. z *med. conf.* VI, 31. XV, 11. a. XXVII, 20. *Job.* XXXI, 12. (t) *inf.* 14. XVI, 10. XX, 8. 26. *ubi res eadem.* XXI, 4. (u) XI, 11. b.



Respicit ambiguus<sup>x</sup>.

5. Palpo mollissima fingens<sup>y</sup>,  
Gressibus alterius dispendens retia ponit<sup>z</sup>.
6. In culpâ<sup>a</sup>, sceleratus<sup>b</sup> homo lugebit, inesse  
Crudelem laqueum<sup>c</sup>: justus<sup>d</sup> cantabit, ovabit<sup>d</sup>.
7. Hic caussam<sup>e</sup> miserum novit<sup>f</sup>, ratione molesti  
Dignè habitâ: afflictis non vult impendere curas  
Improbis<sup>g</sup>, aut verum studiumque modumque sciendi.
8. Nituntur procures, urbem turbare<sup>b</sup>, profani,  
Optima ridentes<sup>i</sup>: prudentes<sup>i</sup>, igne<sup>k</sup> tumultus  
Sopito, ut motu è tumido fera corda residant<sup>l</sup>,  
Exorant pacemque Dei, mulcentque regendo  
Pectora<sup>m</sup>.
9. Vir sapiens; stolidum<sup>n</sup> contendere contra,  
Emendandi animo, licet omnem intendat amorem;  
Haud iram, haud risum<sup>o</sup>, mens intractabilis audit:  
Nec datur ulla quies<sup>p</sup>.

10. Tru-

(x) idiorismus idem sup. 1. inf. 13. 22. conf. XVI, 2. p. (y) II, 16. y. XX, 19.  
(z) conf. 6. 25. I, 17. f. tert. conf. Ps. LVII, 7. Eccl. VII, 26. Res eadem  
XXVII, 14. (a) XII, 3. t. (b) II, 22. g. IV, 14. e. (c) conf. 5. 25.  
I, 17. f. ult. XII, 13. u. conf. V, 22. IX, 9. a. (d) I, 20. k post. conf. XV,  
13. 15. XVII, 22. Esa. XLIX, 13. LIV, 1. (e) XXXI, 5. 8. conf. II, 8. l.  
item XXII, 23. XXIII, 11. (f) I, 4. b. XII, 10. x. XIV, 10. o. XXII, 16. 22.  
XXVIII, 5. (g) II, 22. g. (h) VI, 19. z. (i) I, 22. n. XXVIII, 5. (j)  
sup. 3. o post. & 9. IX, 9. z. a. (k) XII, 16. f. (l) XV, 1. XXIV, 18.  
(m) Ad rem conf. XI, 10. (n) I, 7. q. (o) XIV, 13. d. (p) IV, 16. XXVI, 19. d.



10. Truculenti <sup>a</sup>, odere tenacem  
Propositi ac sensûs solidi<sup>r</sup>: quem fortibus armis  
Defensare <sup>s</sup> student, recto qui ardore feruntur<sup>r</sup>.
11. Spiritus<sup>t</sup>, intus agens, à stulto<sup>u</sup> effunditur omnis,  
Ut nihil occlusi teneat: præstantior, illum  
Ornat laude<sup>x</sup>, premens<sup>y</sup> retrò<sup>z</sup>.
12. Mendacia<sup>a</sup>, veri  
Sub specie, attendens<sup>b</sup> princeps<sup>c</sup>; tolerare mini-  
stros<sup>d</sup>  
Non alios<sup>e</sup> poterit, quàm pravum & inane foventes<sup>f</sup>.
13. Fraude potens<sup>g</sup>, tenui<sup>h</sup>; tennisque occurrit<sup>i</sup> & isti:  
Aa 3 Ambo

*HIERONYMUS, in b. l. Vir sapiens si cum stulto contenderit, sive irascatur, sive rideat, non inveniet requiem. Doctor sapiens si cum infideli & contumace contenderit: sive tormenta reproborum, sive gaudia narret bonorum; frustra erga insensatum laborat. Sive lamenta pœnitentie suadeat, seu, bonæ operationis quæ sint præmia, dicat; non auditur à stulto. Hinc & Apostoli Judæis dicebant: Lamentavimus vobis, & non planxistis: cecinimus vobis, & non saltastis. (q) I, 12, 16. VI, 17. XIV, 6. (r) I, 12, 2. II, 7. b. (s) II, 4. f. Serio quæsitæ, & agnitæ; serio defenduntur. Non minor est virtus, quàm quærere, parta tueri: ut sapientiam, ita & sapientes ipsos. [t] XXV, 28. Eccl. V, 1. [u] I, 22. o. Eccl. II, 14. [x] Eccl. IV, 2. VIII, 15. [y] Ps. LXXXIX, 10. [z] XVII, 27. g. 28. Thr. II, 3. Hieronymus, ibid. Impatientiâ impellente agitur, ut totus foras spiritus proferatur: quem idcirco citius perturbatio dejicit, quia nulla alterius disciplina patientiæ circumcludit. [a] XIII, 5. g. [b] I, 24. q. post. [c] inf. 26. VI, 7. x. [d] conf. XIV, 35. XXII, 11. [e] XX, 8. Eccl. IV, 15. [f] II, 22. g. [g] XII, 2. p. conf. sup. i. 4. & inf. 22. [h] X, 4. g. [i] XXII, 2. ubi eadem. GREGORIUS Nazianz. Ne illum quidem pauperem, hunc autem divitem, ab eo creatum intelligas, ex eoq; in*



- Ambo animis, amboque oculis, à Numine lucem  
Hausêre; & capiunt, nullo discrimine<sup>k</sup>, eandem.
14. Regis<sup>l</sup> honor, vero qui examine juris & æqui  
Prospicit<sup>m</sup> exhaustis<sup>n</sup>, solio firmatur<sup>o</sup> in ævum<sup>p</sup>.
15. Cum virgâ increpitans sermo<sup>q</sup>, fert mentis honestæ  
Dona<sup>r</sup>: puer<sup>r</sup>, ductûs proprii permissus habenis,  
Dedecorat<sup>s</sup> matrem<sup>s</sup>; quæ fax & causâ pudoris
16. Ipsa sui simul esse solet. Crescente<sup>u</sup> malorum<sup>u</sup>  
Progenie, juxtâ omne nefas<sup>v</sup> succrescit<sup>v</sup>: at ejus  
Stirpis in exitio<sup>x</sup> defigunt lumina<sup>x</sup> sancti<sup>x</sup>.
17. Proinde tuam prolem, ne quid mora temporis obsit,  
Nunc prece, nunc pretio, terrore minisque secundis  
Corripe<sup>y</sup>: virtutem si jam succendis amaris  
Subsidiis; tibi pòst, tranquilla pace fruenti<sup>z</sup>,  
Delicias certas jucundaque præmia reddet.
18. Lux nisi<sup>z</sup> doctrinæ<sup>a</sup> sermone recluditur apto<sup>a</sup>,

Per-

*pauperem insurgendi ansam arripias: [neque enim constat, an à Deo hujusmodi distinctio profecta sit] verum, DEI figmentum, inquit, uterque est; tametsi, quod ad res externas attinet, dispari conditione sint. Hoc te ad commiserationem & charitatem inflectat: ut, quum cogitatio illa tibi animos extulerit, hæc eosdem demittat, teg, moderatiorem efficiat. (k) conf. Job. XXXI, 15. Matth. V, 45. Job. I, 9. (l) sup. 4. 15. conf. XX, 8. (m) sup. 4. (n) XIV, 31. b. (o) XVI, 3. k. XXV, 5. (p) XII, 19. (q) II, u. t. (r) II. III. IV. XXII, 15. (r) XX, u. n. (s) X, 1. z. 5. l. (s) I, 8. r. (t) II, 22. g. (t) inf. 22. (u) sup. 2. XXVIII, 28. b. (x) XXIV, 17. n. conf. I, 4. b. (y) Idem XIX, 18. conf. IX, 7. s. (z) oppos. I, 32. conf. Eccl. IV, 9. (z) V, 23. l. (a) XXVIII, 7. 9. conf. Esa. VIII, 20. Rom. XII, 6.*



Perſpicienda palàm: populus populatur<sup>b</sup>; & aufert  
Effera vis animos, cohibenda timore Tonantis.

Custos<sup>c</sup> qui legis<sup>a</sup> fuerit, grex ille beatus<sup>d</sup>!

19. Nec ſervilis<sup>e</sup> homo patientem commodat aurem

Culturæ, niſi tu verbis & verbera<sup>e</sup> jungas

Dura ſatis: quamvis<sup>f</sup> intelligat omnia juffa,

Reſponſo<sup>g</sup> tamen<sup>b</sup> haud digno ſua debita ſolvat.

20. Vidiftine<sup>i</sup> virum, dandis ſub vocibus uſu

Præcipitem<sup>k</sup>? ſtipēs, reliquâ ſpe, vicerit ipſum<sup>l</sup>.

21. Si famulum<sup>m</sup> à teneris blanda indulgentia fovit<sup>n</sup>

Lautius: hic tandem<sup>o</sup> nati<sup>p</sup> affectabit honores.

22. Iracundus<sup>q</sup>, agit lites<sup>r</sup>: furibundus<sup>q</sup>, adauget<sup>s</sup>

23. Crimina<sup>t</sup>. Vana tumens faſtus<sup>u</sup>, vaſtavit Adamum,

Ac

1. Cor. XIV. 2. Petr. I, 19, 20, 21. (b) I, 25. r. (c) I, 9. s. II, 8. u. o. XXVIII, 4. 7. 9. (d) III, 13. u med. (e) conf. 21. XIX, 10. q. & 29. oppoſ. XVII, 4. (f) VI, 35. c. (g) I, 28. t. XXVI, 4. d. oppoſ. XV, 23. XXII, 21. (h) Eccl. II, 29. IV, 8. VI, 3. VIII, 17. AUGUSTINUS, Epiſt. 50. ad Bonifac. Sicut meliores ſunt, quos dirigit amor: ita plures ſunt, quos corrigit timor. Scriptura autem divina, & propter illos meliores, dixit: Timor non eſt in charitate, ſed perfecta charitas mittit timorem. Et propter hos inferiores, qui plures ſunt, ait: Verbis non emendatur ſervus durus; ſi enim & intellexit, non obediēt. (i) XXII, 29. XXVI, 12. (k) Sententia XVIII, 13. conf. XVII, 27, 28. vox XIX, 2. o. (l) XXI, 5. XXVI, 12. t med. XXVIII, 20. 22. (m) ſup. 19. e. (n) Reſ IV, 3. (o) V, 4. i. u. (p) conf. Gen. XXI, 9. (q) ſup. 1. 4. 13. I, 17. f med. VI, 34. z. conf. XII, 16. f. (r) XV, 18. (s) Idiotiſmus XIV, 29. XXVIII, 20. 27. (t) ſup. 16. (u) XIV, 3. XVI, 18. k.



Ac semper detrudit: homo se tollit in altum,  
 Ut lapsu graviores ruat<sup>x</sup>. sin spiritus ante  
 Est humilis<sup>y</sup>, curante Deo decus omne tenebit<sup>z</sup>.

24. Cum fure ex spolio partem qui suscipit<sup>a</sup>, odit<sup>b</sup>  
 Ipse suam vitam: nec non, qui cominus audit  
 Exsecranda, neque hæc læsis denunciat aris.

25. Si quem terrificus<sup>c</sup> trepidâ formidine stringit<sup>d</sup>  
 Torpor; hic & mentem nebulis confundit, & addit  
 Omne malum: in Jova fiducia<sup>e</sup> firma recumbens,  
 Casibus è cunctis læta ad fastigia ducit<sup>f</sup>.

26. Quærendo<sup>g</sup> multi<sup>h</sup> facies dominantis<sup>i</sup> honorant:  
 Verùm uno à DOMINO dominorum, sortis habendæ  
 Judicium<sup>k</sup>, sibi quisque capit.

27. Res horrida<sup>l</sup>, justis<sup>m</sup>,  
 Est malus: isque malis crux<sup>n</sup>, quem via recta<sup>o</sup> se-  
 quacem  
 Detinet. ô tutus, dictum hoc si vindicat, hæres<sup>p</sup>!

TRA-

(x) XVIII, 12. y. Luc. XIV, 11. (y) XVI, 19. (z) III, 18. g. XI, 16. (a)  
 XVII, 2. (b) V, 23. VIII, 30. c. (c) XII, 25. oppos. XXVIII, 14. (d) de  
 laqueo sup. 5, 6. c. (e) III, 5. l. 21. m. XVI, 20. (f) XVIII, 10. (g) I,  
 28. u. (h) XIX, 6. z post. (i) VI, 7. x. (k) I, 3. f. conf. sup. 7.  
 XXVIII, 5. Job. III, 27. XIX, 11. (l) III, 32. c. (m) sup. 10. IX, 9. aa.  
 (n) vid. l. & Gal. VI, 14. conf. sup. 10. (o) II, 7. b. XI, 28. (p) Vul-  
 gatus.